

Spis treści

Adam Świątek, <i>Historia Ukrainy</i> Paula Roberta Magocsiego	
Wstęp od wydawcy	15

Część pierwsza.

Informacje wstępne i okres przed powstaniem Rusi Kijowskiej

1. Środowisko geograficzne i etniczno-językowe Ukrainy	25
Terytorium i geografia.....	25
Bogactwa naturalne.....	28
Struktura administracyjna i etniczno-językowa	29
Ludność	32
Nazewnictwo	34
2. Historyczne punkty widzenia.....	37
Rosyjskie spojrzenie na historię	39
Polskie spojrzenie na historię	42
Ukraińskie spojrzenie na historię	45
Sowieckie spojrzenie na historię	49
3. Stepowy interior i nadczarnomorskie miasta.....	53
Stepowy interior	54
Koczownicy ze stepowego interioru	58
Grecy z wybrzeży Morza Czarnego	59
<i>Pax Scythica</i> , Sarmaci i <i>pax Romana</i>	60
Bizantyjczycy i Chazarowie.....	66
4. Słowianie i Chazarowie.....	69
Pochodzenie Słowian.....	69
Migracje Słowian.....	72
Antowie	72
<i>Pax Chazarica</i>	77
Plemiona słowiańskie w cieniu Chazarów	79
Wskazówki bibliograficzne	83

Część druga. Okres Rusi Kijowskiej

5. Powstanie Rusi Kijowskiej	93
Początki Rusi	93
Europa w IX wieku	96
Waregowie na wschodzie	99
Okres wzrostu i ekspansji	106
6. Konsolidacja i dezintegracja polityczna	111
Włodzimierz Wielki	112
Chrześcijaństwo i chrzest Rusi	117
Jarosław Mądry	122
Zjazd w Lubeczu i Włodzimierz II Monomach	127
Okres dezintegracji	129
7. Procesy społeczno-gospodarcze i wydarzenia kulturalne	133
Procesy demograficzne i struktura społeczna	134
Warstwy rządzące	135
Niższe warstwy społeczne	138
Pozostałe warstwy społeczne	140
System prawa	140
Ustrój gospodarczy	141
Wpływ Bizancjum na kulturę Rusi	146
Architektura Rusi Kijowskiej	151
Język i literatura Rusi Kijowskiej	152
8. Mongołowie i przemiany życia politycznego na Rusi	159
Pojawienie się Mongołów	160
Mongolski najazd na Ruś Kijowską	163
Złota Orda	164
<i>Pax Mongolica</i> i kupcy z Italii	167
9. Ruś Halicko-Wołyńska	171
Ziemie halicka i wołyńska przed zjednoczeniem	172
Zjednoczenie księstw halickiego i wołyńskiego	175
Metropolia Rusi	179
Upadek Rusi Halicko-Wołyńskiej	180
Wskazówki bibliograficzne	183

Część trzecia. Okres litewsko-polsko-krymski

10. Litwa i jej unia z Polską	191
Konsolidacja państwa litewskiego	191
Związek Polski i Litwy	195
Wielkie Księstwo Moskiewskie a unia polsko-litewska	199
11. Procesy społeczno-gospodarcze	203
Struktura społeczna Litwy	203
Struktura administracyjna Litwy	206
Społeczna i administracyjna struktura Polski	207
Chłopi, szlachta i Żydzi	209

Zmiana struktury handlu międzynarodowego	214
Gospodarcze i kulturalne odrodzenie Polski	216
12. Odrodzenie kulturalne prawosławia	219
Metropolia kijowska	219
Ruch monastyczny	224
Rola mieszczan i magnatów	225
Lwowskie Bractwo Stauropigialne	227
13. Reformacja, kontrreformacja i unia brzeska	229
Reformacja	230
Kontrreformacja a prawosławna Ukraina	232
Unia brzeska	234
14. Tatarzy i Chanat Krymski	241
Chanat Krymski	243
Życie społeczno-gospodarcze Krymu	245
Tatarzy nogajscy i niewolnictwo	249
15. Kozacy i Ukraina	255
Step	255
Powstanie Kozaczyzny	259
Kozacy w polskim społeczeństwie	263
Kozacy na arenie międzynarodowej	268
Kozacy a prawosławie	269
Cisza przed burzą	274
Wskazówki bibliograficzne	276

Część czwarta. Państwo kozackie 1648-1711

16. Chmielnicki i powstanie 1648 roku	283
Początki kariery Bohdana Chmielnickiego	284
Powstanie 1648 roku	287
Chmielnicki jako przywódca narodowy	292
17. Carstwo Moskiewskie i ugoda perejasławska	297
Powstanie państwa moskiewskiego	298
Carstwo Moskiewskie, Polska i Ukraina	300
Chmielnicki i ugoda perejasławska	303
18. Ruina	309
Zmiana sojuszy międzynarodowych	310
Zwrot Kozaków w stronę Polski	312
Anarchia, ruina i podział Ukrainy	315
19. Struktura kozackiego państwa	323
Kozacy rejestrowi i nierejestrowi	323
Administracja wewnętrzna	325
Status międzynarodowy	332
20. Iwan Mazepa i wielka wojna północna	333
Wizerunek Mazepy	334
Wczesne lata życia Mazepy	335
Mazepa jako hetman: faza wczesna	337

Mazepa podczas wielkiej wojny północnej.....	339
Mazepa i Ukraina po Połtawie	344
21. Procesy społeczno-gospodarcze i wydarzenia kulturalne	
w państwie kozackim	347
Struktura społeczna	347
Procesy gospodarcze	352
Cerkiew a państwo	353
Wydarzenia kulturalne	355
Przeobrażenia na Ukrainie po roku 1648	358
Wskazówki bibliograficzne	360

Część piąta. Ziemie ukraińskie w XVIII stuleciu

22. Autonomia Ukrainy a Cesarstwo Rosyjskie	365
Cesarstwo Moskiewskie staje się Cesarstwem Rosyjskim	365
Ukraina Słobodzka.....	367
Zaporozże.....	369
Hetmanat.....	374
Chanat Krymski	379
Przeobrażenia pod rosyjskimi rządami.....	380
23. Procesy społeczno-gospodarcze.....	383
Przemiany struktury społecznej.....	383
Procesy gospodarcze.....	386
Handel międzynarodowy	388
24. Życie religijne i kulturalne	391
Integracja Cerkwi prawosławnej	391
Edukacja	393
Architektura i malarstwo.....	395
Literatura i historiografia	397
25. Prawobrzeże i Ruś Halicka	401
Powrót polskich rządów na Prawobrzeże	401
Protesty społeczne i bunt hajdamaków	405
Rozbiory Polski.....	413
Wskazówki bibliograficzne	416

Część szósta. Ukraina w Cesarstwie Rosyjskim

26. Zmiany administracyjne i wydarzenia polityczne na Ukrainie	
Naddnieprzańskiej	419
Podziały terytorialne.....	419
Struktura administracyjna	421
Ewolucja Cesarstwa Rosyjskiego 1814-1914	427
27. Procesy społeczno-gospodarcze na Ukrainie Naddnieprzańskiej	431
Stany społeczne do lat sześćdziesiątych XIX wieku.....	431
Reformy lat sześćdziesiątych XIX wieku	437
Procesy gospodarcze	443

28. Narody Ukrainy Naddnieprzańskiej.....	449
Rosjanie	450
Polacy.....	453
Żydzi.....	457
Niemcy i mennonici (Olędrzy)	464
Tatarzy krymscy	467
Rumuni.....	469
Inne narodowości.....	471
29. Ukraińskie przebudzenie narodowe na Ukrainie Naddnieprzańskiej	
do lat sześćdziesiątych XIX wieku.....	475
Idea nacjonalizmu	475
Zjawisko wielorakiej lojalności.....	480
Koncepcja wzajemnie wykluczających się tożsamości.....	486
30. Ukraiński ruch narodowy na Ukrainie Naddnieprzańskiej po „erze reform” ..	493
Prawobrzeże i chłopomani.....	493
Ruch ukraiński w Petersburgu i ponowne ożywienie organizacyjne	495
Reakcja rosyjska na ruch ukraiński	496
Szkolnictwo na Ukrainie Naddnieprzańskiej.....	501
Cerkiew na Ukrainie Naddnieprzańskiej.....	504
Powrót do etapu gromadzenia spuścizny kulturowej.....	506
Początki etapu politycznego.....	509
Wskazówki bibliograficzne	516

Część siódma. Ziemie ruskie w monarchii Habsburgów

31. Administracyjna i społeczna struktura ziem ruskich w monarchii Habsburgów	
przed 1848 rokiem	525
Austria zdobywa ziemie ruskie.....	525
Struktura monarchii Habsburgów	527
Galicja i Bukowina – struktura demograficzna i administracyjna	529
Sytuacja gospodarcza w Galicji przed rokiem 1848	533
Inne narody Galicji Wschodniej	534
32. Ukraińskie przebudzenie narodowe w monarchii Habsburgów	
przed 1848 rokiem	539
Rząd austriacki a ukraińskie przebudzenie narodowe	540
Koncepcja zbierania spuścizny kulturowej w Galicji Wschodniej	543
Bukowina i Zakarpacie do 1848 roku.....	547
33. Rewolucja 1848 roku	551
Rewolucja w Austrii	552
Rewolucja w Galicji a Ukrainę	554
Ukraiński ruch narodowy w Galicji: etap organizacyjny.....	559
Rewolucja 1848 roku w Bukowinie i na Zakarpaciu	561
34. Administracyjna i społeczno-ekonomiczna struktura ziem zamieszkiwanych	
przez Ukraińców w monarchii habsburskiej w latach 1849-1914.....	565
Struktura administracyjna	565

Wydarzenia międzynarodowe i polityka wewnętrzna Austrii	568
Struktura społeczna i rozwój gospodarczy	571
Inne narody w Galicji Wschodniej i na Bukowinie	580
35. Ukraiński ruch narodowy w Austro-Węgrzech w latach 1849-1914	595
W poszukiwaniu tożsamości narodowej	595
Język jako symbol tożsamości	599
Ruch narodowy w Galicji: etap organizacyjny	601
Ruch narodowy w Galicji: etap polityczny	606
Ruch narodowy w Bukowinie	614
Ruch narodowy na Zakarpaciu	617
Wskazówki bibliograficzne	621

Część ósma. I wojna światowa i walka o niepodległość

36. I wojna światowa i Galicja Wschodnia	627
Początek wojny	627
Rosyjska ofensywa na Galicję i Bukowinę	630
Ukraińska działalność polityczna w Wiedniu	633
37. Rewolucja w cesarskiej Rosji	637
Pierwsza rewolucja w Rosji w 1917 roku	637
Rewolucja na Ukrainie Naddnieprzańskiej	639
Centralna Rada	640
Rewolucja bolszewicka	647
Ukraińska Republika Ludowa	651
38. Hetmanat	661
Ustanowienie Hetmanatu	661
Autorytarny w formie, ukraiński w treści	664
Upadek Hetmanatu	665
39. Dyktoriał, wojna domowa i bolszewicy	669
Dyktoriał Ukraińskiej Republiki Ludowej	670
Bolszewicy	671
Rewolucja chłopska	675
„Biali”	676
Ententa	677
Zachodnioukraińska Republika Ludowa a Ukraina Naddnieprzańska	678
Polska a Ukraina Naddnieprzańska	680
40. Rewolucja a mniejszości narodowe Ukrainy Naddnieprzańskiej	683
Żydzi	684
Rosjanie	688
Polacy	688
Niemcy i mennonici	689
Czesi	692
Tatarzy krymscy	692
41. Zachodnioukraińska Republika Ludowa	697
Austriacy Ukraińcy przygotowują się do życia po I wojnie światowej	697
Zachodnioukraińska niepodległość i wojna	699

Zachodnioukraiński rząd emigracyjny	702
Bukowina i Zakarpacie	703
Rewolucja ukraińska: sukces czy porażka?	706
Wskazówki bibliograficzne	708

Część dziewiąta. Lata międzywojenne

42. Powojenne traktaty pokojowe i podział ziem ukraińskich	715
Paryska konferencja pokojowa	717
Sowiecka Ukraina i Związek Socjalistycznych Republik Sowieckich	718
43. Ukraina sowiecka – walka o autonomię	723
Władze Ukrainy sowieckiej	724
Komunistyczna Partia (bolszewików) Ukrainy	725
Ukrainizacja	729
Ukrainizacja, elita rządząca i zmiany demograficzne	734
Ukrainizacja i powroty emigrantów politycznych	739
Ukrainizacja w oświacie	740
Ukrainizacja w sztuce i literaturze	742
Religia	743
Ukrainizacja w okresie przejściowym	745
44. Ukraina sowiecka: integracja gospodarcza, polityczna i kulturalna	747
Komunizm wojenny i Nowa Polityka Ekonomiczna	747
NEP na Ukrainie sowieckiej	748
Koniec NEP	750
Centralne planowanie i industrializacja	751
Kolektywizacja rolnictwa	755
Rozkułaczanie i Wielki Głód	757
Apogeum i upadek ukrainizacji	763
Koniec ukrainizacji	768
Czystki i integracja	769
45. Inne narody Ukrainy sowieckiej	777
Mołdawska ASRS i Mołdawianie	778
Narodowe jednostki administracyjne w Ukrainie sowieckiej	779
Rosjanie	782
Żydzi	783
Polacy	787
Niemcy	788
Tatarzy krymscy	790
Grecy	793
Bułgarzy	794
46. Ziemie zamieszkiwane przez Ukraińców w międzywojennej Polsce	797
Struktura administracyjna ziem zamieszkałych przez ludność ukraińską	797
Sytuacja gospodarcza na ziemiach zamieszkałych przez ludność ukraińską	799
Pierwsze polskie działania polityczne i reakcja Ukraińców	801
Ruch spółdzielczy	804
Ukraińskie partie polityczne, szkoły i związki wyznaniowe	809

Opór zbrojny i akcja pacyfikacyjna	814
47. Ziemie zamieszkiwane przez Ukraińców/Rusinów Karpackich w Rumunii i Czechosłowacji w okresie międzywojennym	819
Ukraińcy w Rumunii	819
Rusini Karpaccy/Ukraińcy w Czechosłowacji.....	824
Wskazówki bibliograficzne.....	832

Część dziesiąta. Od II wojny światowej do niepodległej Ukrainy

48. Wybuch II wojny światowej.....	841
Niemcy i „nowy ład” w Europie	841
Autonomia dla Karpato-Ukrainy	845
Upadek Polski	847
„Ponowne zjednoczenie” Ukrainy	849
Generalne Gubernatorstwo	852
49. II wojna światowa. Niemieckie rządy na Ukrainie	855
Niemiecko-rumuński atak na Ukrainę.....	855
Okupacja niemiecka na Ukrainie.....	859
Nazistowska polityka rasowa i Holokaust.....	865
Polityka nazistów wobec etnicznych Ukraińców	870
Opór wobec niemieckiej okupacji	872
50. Powojenna Ukraina sowiecka w okresie rządów Stalina	877
Zniszczenia wojenne i ekspansja terytorialna	877
Problem mniejszości narodowych	882
Odbudowa przemysłu i rolnictwa.....	887
Kwestia narodowa	889
Ukraina Zachodnia	891
51. Ukraina sowiecka po śmierci Stalina.....	897
Ukraina w czasach Chruszczowa	898
Fenomen <i>Szistdesiatnyków</i>	900
Rozwój gospodarczy	902
Epoka Breżniewa – stabilizacja i stagnacja	906
Represje wobec przejawów ukraińskiego życia narodowego. Postawy przystosowawcze na Ukrainie sowieckiej	908
Urbanizacja i nowa Ukraina	912
52. Od decentralizacji do niepodległości	915
Rewolucja Gorbaczowa	915
Sowieckie dziedzictwo na Ukrainie	918
<i>Głasnost</i> na Ukrainie.....	920
Droga do suwerenności i niepodległości	924
53. Niepodległa Ukraina	929
Zmiany polityczne.....	929
Stosunki międzynarodowe.....	934
Pomarańczowa rewolucja.....	938
Rozwój gospodarczy	942
Kształtowanie się społeczeństwa obywatelskiego i rozwój kultury	944

Religia	948
Zróżnicowanie narodowe i etniczne.....	953
Wskazówki bibliograficzne	960
Andrzej A. Zięba, O Paulu Robercie Magocsim i jego <i>Historii Ukrainy</i>	975
Publikacje na temat P.R. Magocsiego	986
Przekłady prac P.R. Magocsiego na język polski	987
Recenzje naukowe prac autorskich P.R. Magocsiego w języku polskim	987
Wykaz skrótów.....	989
Spis tabel.....	993
Spis ilustracji	995
Spis map.....	1001
Indeks osobowy	1003
Indeks geograficzny.....	1045